

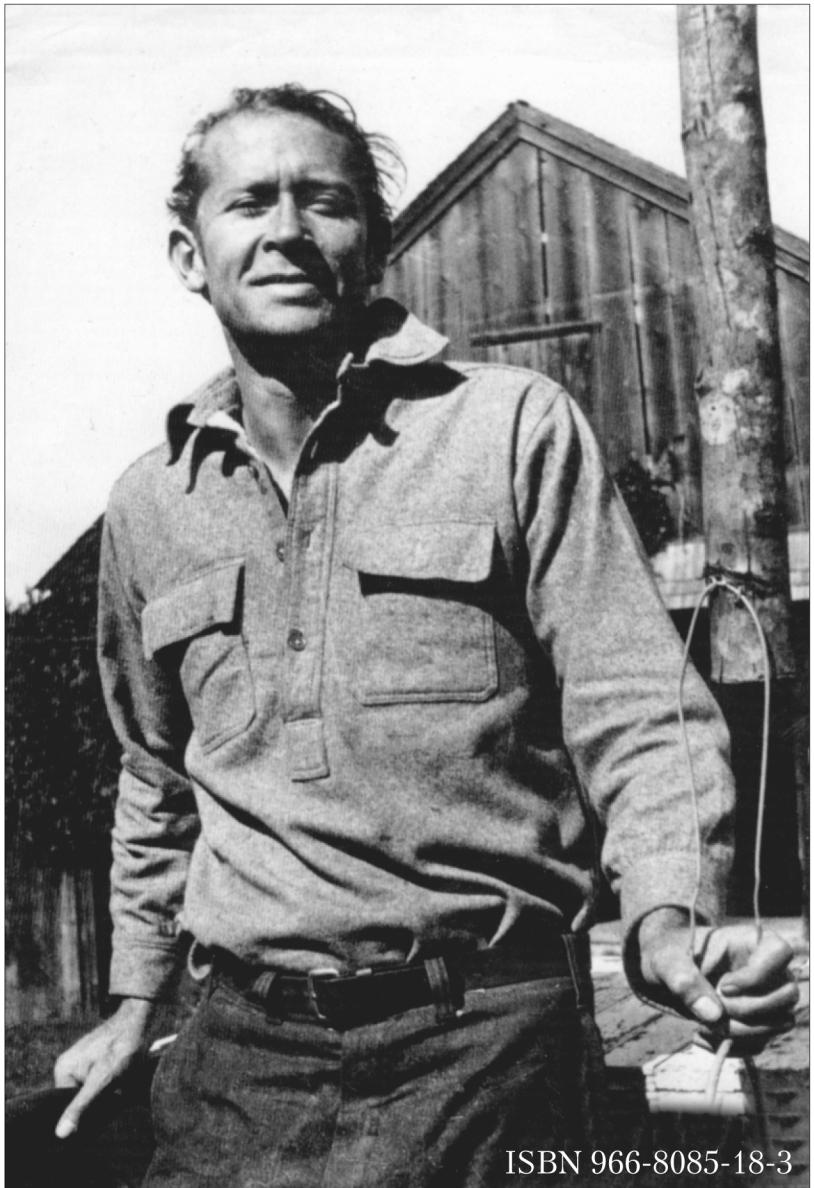
TULIPS & CHIMNEYS
SELECTED POEMS

ТЮЛЬПАННИ Й ДИМАРІ
ВИБРАНІ ВІРШІ

edvard estlin cummings
едвард естлін каммінгс

ISBN 966-8085-18-3

edvard estlin cummings
**TULIPS
& CHIMNEYS**
SELECTED POEMS

едвард естлін каммінгс
**ТЮЛЬПАНИ
Й ДИМАРІ**

ВИБРАНІ ВІРШІ

Переклали з англійської
Іван Андрусяк і Катерина Борисенко

Видавництво
НОРД-ПРЕС
Донецьк 2003

ББК 84.7(США)

К 67

Уже навіть ім'я цього поета пишеться всуціль оригінально, виключно з малих літер – *едвард естлін каммінгс*. Він – об'єктивно один із найбільших англомовних поетів двадцятого століття. А разом з тим: літературний авантурник, експериментатор, реформатор, відлюдник, майстер поза школами й тенденціями... Він нарівні з Томасом Стернзом Еліотом “розвільняв” англомовну поезію, позбавляючи її затяжних комплексів форми. А ще він, як ніхто інший, випробував на поетичну міць англійську мову, докопуючись до самісінької грані її філологічних і фізіологічних можливостей, “знущаючись” із неї й вивищуючи її водночас. Вірші *едварда естліна каммінгса* книжкою виходять уперше не лише в Україні, а й на всьому “пострадянському просторі”.

*Перекладачі висловлюють щиру подяку поетові Тарасові Григоровичу Девюку (Вербовець – Львів – Чикаго) за неоціненну допомогу в отриманні оригінальних текстів *едварда естліна каммінгса**

На обкладинці: Вальтер Отто Драг
“Жінка і трамвай” (2002, гуаш)

ISBN 966-8085-18-3

© Андрусяк І. М., ідея, передмова, упорядкування, 2003
© Андрусяк І. М., Борисенко К. Г., переклади, 2003
© Драг, Вальтер Отто, графіка, 2003
© Видавництво “Норд-Прес”, 2003

ДОРІВНЮЄ КАММІНГС

Поети зазвичай небайдужі до слави, і тим паче зовсім не проти іноді, при нагоді, змінити світ. Ale тільки найбільші поети здатні давати собі відлік у тому, що єдина в нашому світі сфера, котру вони направду можуть змінити, – це мова. От лише її зміни до слави здебільшого не достосовуються, а поєднувати одне й інше можуть хіба одиниці.

Поетові, котрого зовуть *едвард естлін каммінгс*, це, вочевидь, вдалося, – а от чоловікові, котрого звали Едвард Естлін Каммінгс, вдавалося не завжди. Бодай тому, що його літературний дебют ознаменувався помилкою другаря, – у збірнику “Вісім гарвардських поетів”, що вийшов друком у 1917 році, обидва імені й прізвище виявилися надрукованими з маленьких літер, – і це неабияк позначилося на його долі: так народився поет. При наймні відтоді й усе подальше життя він підписувався не інакше як *каммінгс*...

Відтак і репутація в нього виявилася вельми специфічною. Вочевидь: один із найбільших англомовних поетів минулого століття. А разом з тим: літературний авантурник, експериментатор, реформатор, відлюдник,

майстер поза школами й тенденціями... Він нарівні з Томасом Стернзом Еліотом “розблокував” англомовну поезію, позбавляючи її затяжних комплексів форми. А ще він, як ніхто інший, випробував на поетичну міць англійську мову, докопуючись до самісінької грані її філологічних і фізіологічних можливостей, “знущаючись” із неї її вивищуючи її водночас. Направду, після *каммінгса* ця мова змогла відчути себе Мовою, так само, як німецька – після Пауля Целяна, французька – після Артура Рембо, російська – після Веліміра Хлебнікова і Владіміра Маяковського, українська – після Павла Тичини й Михайля Семенка...

Зрештою, українському, як і назагал слов’янському, читачеві це ім’я – і з маленької, і з великої літер – говорить наразі небагато. Добірка хороших перекладів Олександра Гриценка в загубленому наприпочатку дев’яностих числі “Всесвіту”¹, вміщені там же концептуальні “Нелекції” та близьку стаття Соломії Павличко, відтак передрукована в збірнику², дрібка наших перекладів, розсипана по кількох часописах³ і почасти в інтернеті⁴ – та й усе. Ба – навіть росіяни, котрих у нас усе ще “на безриб’ї” й по інерції відчitують пріоритетно й котрі мають останнім часом неабияку видавничу свободу, до *каммінгса* не добрели. Нам вдалося знайти лише декотрі публікації⁵ про нього та кілька перекладів увантології⁶.

Отож, саме час дізнатися більше.

Народився *едвард естлін каммінгс*, чи то б пак, тоді ще Едвард Естлін Каммінгс у 1894 р. в містечку Кембридж, штат Масачусетс, США. Саме тут розташований знаменитий Гарвардський університет, де й викладав історію релігії його батько, який був також священиком. Що не кажіть, атмосфера майже ідеальна для народження поета в країні, де поезією цікавляться здебільшого лише університетські професори. Відтак, уже таким чином було закладено пріоритетну філологічність *каммінгсівських* поетичних експериментів, а також близьку до пуританської етичності проповідуваних ним постулатів. У згаданих уже “Нелекціях” – своєму програмовому виступі наприкінці життя, в якості маститого поета – *каммінгс* навдиновижу тепло згадував своїх батьків і родинні стосунки, в яких він зростав.

Учився майбутній поет, звісно ж, у майже “домашньому” Гарварді. Захоплювався літературою Середньовіччя, студіював поезію трубадурів і рицарські романі, навіть перекладав один із них – “Окасен і Ніколет”, датований XIII століттям. А 1913 року сталася подія, котра так само мала неабиякий уплів на формування його світогляду. Славнозвісна “Арморі-шоу” – виставка французького живопису від Енgra до кубістів – із тріумфом демонструвалася в Нью-Йорку, Чикаго, Бостоні та інших американських містах, повсюдно збираючи подивовані натовпи глядачів. Скандал спричинили роботи Сезанна й Маттіса, на які офіційна критика відреагувала як на “брутальний фізіологізм”, “кричуще незнання законів композиції”, “нагругу над мистецтвом”. Але саме зали, в яких демонструвалися ці роботи, привертали особливу увагу молодих американців, там цілими днями пропадав і дев’ятнадцятилітній *каммінгс*. Після “Арморі-шоу” він закинув свої середньовічні студії й узваявся за написання реферата “Нове мистецтво”.

Аж два роки працював початкуючий поет і художник над цим рефератом, і висновки його виявилися, як кажуть, усуціль на часі. “Реалізм” (під цим терміном *каммінгс* розумів академічне мистецтво) він назвав усього лише “копіюванням об’єкта”, і завважив, що “нове мистецтво” відкидає саму установку на “наслідування природи”, воно базується на “принципі конструювання, котре є виразником індивідуального сприйняття суб’єкта”. “Реалісти”, за *каммінгсом*, усвідомлюють реальність таким чином, ніби її закони жодним чином не змінилися від сотворення світу. Натомість “кубізм або футуризм” (*каммінгс* ці поняття не розрізняє) виходять із того, що стався переворот в уявленнях про фізичну реальність, час і простір, і цей переворот має втілитися в нетрадиційному художньому баченні. Автор віддає перевагу тому, що “безпосередньо відчувається й безпосередньо переживається”, а формою для передачі цього в мистецькому творі він бачить “конструювання”. Конечна мета “нового мистецтва” – “перемога лінії над реалізмом, лінії як такої, лінії як лінії”. Як воно не дивно, але це “конструювання” відтак залишиться з *каммінгсом* на все життя; він утілюватиме його в текстах і живописі на свій лад, виходячи з власного розуміння, – незважаючи навіть на те, що країні його тексти нерідко будуть зроблені усупереч проголошуваному ним же принципу. Й пріоритет форми над усім іншим, “лінії як лінії”,

в пізнього *каммінгса*, зразка п'ятдесятих років, ще більше вловлюватиметься неозброєним оком, ще більше “лежатиме на поверхні”, аніж у *каммінгса* юного.

Зрештою, всі ці речі на початку минулого століття буквально “витали в повітрі”. Ще 1903-го року Гертруда Стайн написала свої “Речі, якими вони є” (і чим не “лінії як лінії”). У цей же час Сандрап та Аполлінер творили ідеографічні поезії, а Езра Павнд виношував і відшліфовував “Маски”...

...Відтак теорія старанно розбивалася об житейську практику. Влітку 1917 року *каммінгс*, як і чимало його сусільно активних ровесників, зглошується добровольцем на європейський фронт, – попередньо закінчивши університет. Він служить санітаром “Червоного Хреста” у Франції. Як тоді говорили, “рятує культуру від варварів-гунів”. Але його служба протривала недовго. В листах додому і віршах, котрі поет надсилає з фронту, вже виявляються ті граматичні, синтаксичні й пунктуаційні дивовижі, що характерні для подальшої його творчості. Й іронія долі: військовий цензор запідозрив у поетичних і довколапоетичних рядках потаємний смисл. Звинувачений у шпигунстві (!), *каммінгс* майже півроку проводить у тюрмі, за законами військового часу йому загрожує смертна кара.

Слідчі особливо відзначали “зухвалство”, із яким він реагував на висунуті звинувачення. Ще б пак! Уявіть собі, як іще вихований “в тепличних умовах” на середньовічних лицарських текстах і картинах авангардних митців юний поет і художник міг роз’яснювати туполобим військовим слідчим поетичну природу суто філологічних “заморочок” у своїх листах!... Якою іще могла бути реакція митця на звинувачення його творчих експериментів у... шпигунстві! Зрештою, американські контррозвідники, вочевидь, таки не доскочать російських енкаведистських катів: *каммінгс* зумів довести їм очевидне для філолога, але туманне для військовика, і без жодних наслідків був звільнений із-під варти.

На фронт його більше не пустили, та й, гадаю, йому самому цього не надто хотілося, – страшна реальність війни швидко долала будь-який юначий романтичний запал, а тим паче в митця, який значно гостріше, ніж військовики, відчуває трагічну природу людського життя й нелюдської смерті. Але досвід, набутий і на полях боїв, і в ході “шпигунського театру абсурду”, для *каммінгса* не минув даремно. Він ліг в основу першого

і єдиного його роману “Величезна кімната” (1922). “Це дуже гірка книга: світ у ній звужується до розмірів тюремного бара-ка, де очікують суду дезертири й бунтарі проти армійських порядків, а бойня, котра бурлить довкруж, показана з такою різкістю, що мимоволі згадується Барбюс”, – писав про роман російський дослідник Олексій Зверев. Сподіваємося, цей твір колись буде відомий і нашим читачам. А європейська й американська критика ставить його в один ряд із такими знаменитими книгами “втраченого покоління” як “Прощавай, зброе” Гемінгвея і “Три солдати” Дос Пасоса. Хоча *каммінгс* до “втраченого покоління” себе не заражував.

Із 1919 по 1924 роки *каммінгс* навчається живопису в Парижі. Спілкується з Пікассо, Павнлом, Сандрапом, Кокто, відвідує салон Гертруди Стайн, – одним словом, набирається вражень і живе доволі насиченим мистецьким життям. Має змогу примкнути до будь-якого з різноманітних футуристичних, кубістських, дадаїстських угруповань, але в результаті не примикає до жодного. Навпаки: повертається до Нью-Йорка, живе в його передмісті й у принципі бойкотує літературне, чи то б пак, довколалітературне життя, цураючись будь-яких груп, шкіл і тенденцій. 1923 року видає доволі об’ємну першу поетичну книжку “Тюльпани й димарі”, де зібрано найкраще з досі написаного. Відтак друкує такі збірки:

“[AND]” (перекладається як “[i]”, але, в залежності від контексту може бути перекладене як “a” чи “ale”; крім цього, майже так само звучить і слово “end”, що означає “кінець”), 1925;

“is 5” (перекладається як “дорівнює 5”; і хоча тут так само можливі різночитання, в “Нелекціях” *каммінгс* саме так трактує цю назву), 1926;

“W [ViVa]”, 1931;

“No Thanks” (перекладається як “Не дякую”, “Без подяки”), 1935;

“Collected Poems” (“Зібрання віршів”), 1938;

“50 Poems” (“50 віршів”), 1940;

“1 x 1 [One Times One]” (“Один на один”, але теж можливі різночитання), 1944;

“ХАИРЕ”, 1950;

“95 Poems” (“95 віршів”), 1958

“73 Poems” (“73 вірші”), 1963, вийшла через рік після смерті поета.

Також *каммінгс* писав оповідання, п'єси в стилі театру абсурду, есей, подорожні нотатки. Як живописець влаштував чотири персональні виставки. Час від часу їздив до Парижа, але здебільшого весь час проводив у Нью-Йорку, не надто спокушаючись благами цивілізації, а радше намагаючись максимально їх ігнорувати. Він навіть відмовився слухати радіо й дивитися телевізор. У 30-і роки на всю Америку прогриміла історія про те, як один із друзів *каммінгса* за його порадою встановив на розі Бродвея й 42-ої вулиці радіоприймач і, зібравши довкола себе натовп цікавих, розрубав його сокирою на знак протесту проти засмічення міzkів. “Порушника громадського спокою” заарештували, а *каммінгс* організував кампанію на його захист і навіть написав із цієї нагоди кілька віршів. Зрештою, в 40-і це не завадило йому підтримати антифашистський рух, а також час від часу в доволі пуританському дусі реагувати на ті чи інші суспільно-політичні події.

У колишньому Радянському Союзі *каммінгса*, незважаючи на його періодичну “стихійну лівізну”, не толерували. Ще б пак: у 1931 році він мав необережність відвідати Росію, і враження його – подорожній щоденник під назвою “Еймі” (у перекладі з грецької – “Я є”) – виявилися віщент адекватними. Він охарактеризував СРСР як “антисвіт”, “нелюдську наддержаву”, “породження антиуяви”. Це знайшло відображення і в поезії: у книжці “No Thanks” він не лише побіжно згадує про те, що “Той Світ – це П’ятирічний План”, але й виносить доволі різкий і безкомпромісний присуд страшній комуністичній країні, которую відтак один із американських президентів обізвав “імперією зла”:

таваріщи харошиє тоді,
коли в альтруїстичній лабуді
під дудочку москви танцюють чемно...
таваріщ кожен в цім горнилі зла
є ненависті часточка мала,
а ненависть у них не самовита.

Цього було більше ніж досить для того, аби ім'я *каммінгса* на колишній “одній шостій” досі залишалося майже невідомим.

“Моя теорія поетичної техніки, якщо вона взагалі існує, далека від оригінальності, як, зрештою, їй від ускладненості. Я можу викласти її в кільканадцяти словах, процитувавши Вічне Запитання та Безсмертну Відповідь англійського бурлеску, а саме: “І ви підете бити жінку з дитиною?” – “Ні, я піду бити її з палицею!”

Так само, як і бурлескний комедіант, я надприродно кохаяуся у цій точності, котра й створює рух...

...Якщо поет і є ким-небудь, то він є кимось, для кого вже зроблена річ значить дуже мало; кимось, кого хвилює саме Роблення.

...Неминуче захоплення Дієсловом дає поетові одну безцінну перевагу; якщо митці мусять задовольнятися тим неза-перечним фактом, що двічі два дає чотири, то він знаходить втіху в незнищенній істині (котру ви знайдете – в скорочено-му вигляді – прочитавши назву цієї збірки...) – так писав *едвард естлін каммінгс* у передмові до книжки “is 5” – “дорівнює 5”.

Ця хоч і дещо задовга цитата навдивовижу точно окреслює головніші риси каммінгсівської поетики. У його текстах нерідко, – попри чудернацьку форму, специфічність розділових знаків, ламання й навіть розкришування слів, аж немов “присолювання” вірша їхніми крупинками, – проголошується до болю знайомі, подекуди навіть до болю “зайдждені”, але від того не менше вічні істини. Поет *каммінгс* неабияк потерпав від усвідомлення того, що світ у своєму цивілізаційному розвитку збочує, на його переконання, зі шляху істини. “Мурло мурлом нечується тепер, і чесність не вартиє навіть шеляга”... Кришачи, крушачи, ламаючи, “розконструйовуючи” слова на складові й “переконструйовуючи” їх наново, *каммінгс*, по-при всі кубістсько-футуристичні фішки (недарма він не бачив різниці між цими, а подекуди й іншими стилювими напрямами), просто... широ по-людськи намагається повернути словам їхній **істинний смисл!**

Який же смисл, за *каммінгсом*, слід вважати істинним? Вочевидь, той, що був закладений у слова самим Господом (“Споткнуло Слово”). Відчути його й поновити у людській свідомості – це і є функцією, самозавданням і надзваданням поета. Саме тому *каммінгс* так уперто ратує за оту згадану в цитова-

ному виривку Точність, – хай навіть для наочності підсолоджує ідею бурлеском. Недарма ж він усе-таки син священика – “Кожний дитині батько Одін”. Хоча сприймання релігії в *каммінгса* було специфічним, але воно було надзвичайно глибоким. “Якщо ненависть – гра, кохання – fuck, хто зважиться назватися Людиною”, – риторично запитує він у одному зі своїх текстів, водночас не менш риторично відповідаючи між рядками: на це мусить зважитися поет, бережучи Точність (за Г.Г. Гадамером – істинність) слова.

“За його абсурдизмом – поширення словесних значень. Епатаж має другим дном моральний пуризм, навіть містику”, – слушно завважує Соломія Павличко.

У текстах *каммінгса* понад усе поціновується індивідуальність, особистість – Людина. Мабуть, саме тому він так часто роздумує про Кохання і Смерть: іноді про одне й інше порізно, а частіше – водночас. Для нього органічною є поетика “високих” любовних почувань і поетика “низьких” негритянських кварталів, – адже й там, і там зримо чи незримо присутні “дівчат-кохлонці й хлопчикодівчатка”, котрі – справжні.

як нема цигарок тоді
Заспівай а катма
пісень; отож маленька
ходімо спати
як нема пісень тоді
помирай а катма
Смерті, отож маленька
ходімо спати

“На превелике ваше й мое щастя, нецивілізоване сонце дивовижно світить як над “добрим”, так і над “поганим”. Воно – митець. Мистецтво – диво. А диво не піддається вимірюванню. І постільки, постільки будь-яка дитина, жінка чи чоловік можуть не піддаватися вимірюванню, мистецтво є дивом будь-якої жінки, чоловіка, дитини. Й постільки, поскільки людська істота є митцем, – небеса, гори, океани, близкавки й метелики також не піддаються вимірюванню, тож мистецтво є й будь-яке диво природи. Ніщо вимірюне не може бути живим, ніщо неживе не може бути мистецтвом. Ніщо, що не є мистецтвом, не може бути справжнім, а все несправжнє не варте й ламаного шеляга”. Так *каммінгс* писав у передмові до каталога виставки його малярських робіт у 1944 р., а також повторив ці слова в “Нелекціях”. Комусь вони, можливо, видадуться банальною істиною, не раз повтореною і до,

й після *каммінгса*, але в тім то й річ, що висловлення їх *каммінгсом* було для цього “відкрити лапки людства закрити лапки” (і це теж цитата!) аж ніяк не зайвим.

“Не бійтесь й не ненавидьте у собі митця, мої співвітчизники! Шануйте його, любіть його. Любіть його щиро й не намагайтесь привласнити. Довіряйте йому так шляхетно, як довіряєте завтрашньому дневі”.

Іван АНДРУСЯК

едвард естлін каммінгс
ТЮЛЬПАННИЙ ДИМАРІ

Примітки

¹ Едвард Естлін Каммінгс. Поезії. Я: шість нелекцій. З англійської переклав Олександр Гриценко. – Всесвіт. – 1991. – № 8. – с. 135 – 156.

² Павличко С. Камінгс: дидактика чи деструкція // Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. – К.: Основи, 2001. – с. 451- 456.

³ Див.: Література плюс. – 1999. – № 2; Кальміюс. – 2000. – № 3 – 4 (11 – 12); Кур'єр Кривбасу. – 2000. – № 132; Література плюс. – 2001. – № 5.

⁴ Див.: <http://poetyka.uazone.net/cummings>

⁵ Див.: Зверев А. Каммінгс и “чистая поэтика” // Иностранный литература. – 1978. – № 7. – с. 200 – 209.

⁶ Див.: Эдвард Эстлін Каммінгс. Стихи. Переводы В. Британишского, А. Сергеева // Поэзия США. – М.: Художественная литература, 1982. – с. 454 – 464.

Заввага від перекладачів:

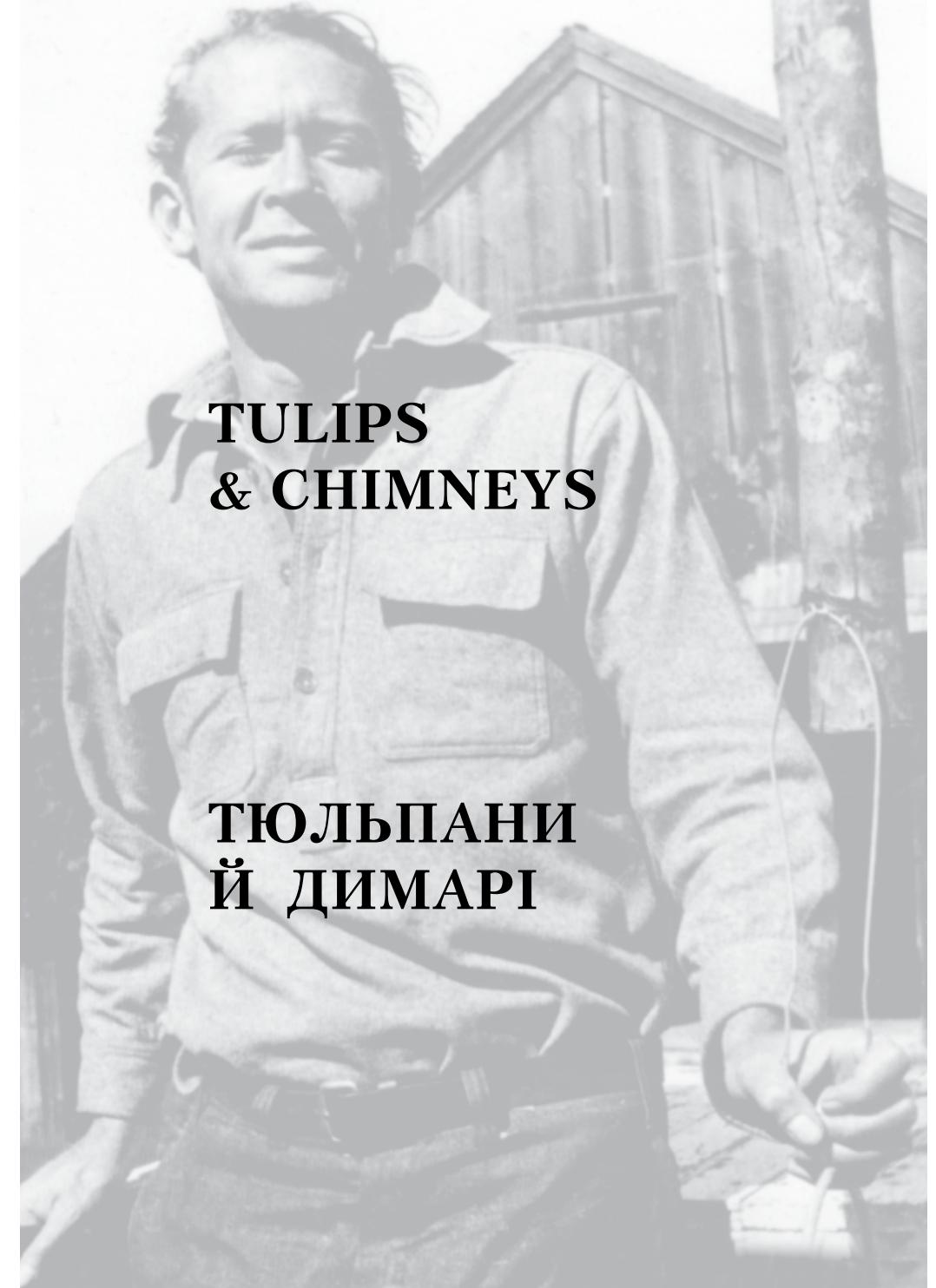
Ми свідомі того, що декотрі з-поміж запропонованих у цій, першій в Україні, книжці едварда естліна каммінгса українських інтерпретацій його текстів є радше переспівами, ніж перекладами. На це є причини об'єктивні (пов'язані з тонкощами мов) і суб'єктивні. Чимало текстів каммінгса в принципі не можуть адекватно існувати будь-якою іншою мовою, крім його рідної, – це пріоритет усіх великих поетів, а поетів-експериментаторів тим паче. Ми воліли сприймати каммінгсівський принцип Точності не буквально – зуб за зуб, звук за звук, літера за літеру, – а всерйоз: якщо текст вимагав вибору між точністю літери й точністю **атмосфери** тексту, ми не вагаючись вибирали атмосферу. Саме через це ми настояли на тому, аби книжка була двомовною, і всі, хто знає англійську, могли б насолодитися красою, глибиною й ефектністю оригіналу.

Оскільки наша робота над інтерпретуванням українською текстів улюбленого поета на цій книжці не припиняється, ми будемо широко вдячні всім, хто забажає висловити нам свої завваги. Ви можете зв'язатися з нами за адресою dyskurs@ukr.net.

Із повагою,
Іван Андрусяк, Катерина Борисенко

**TULIPS
& CHIMNEYS**

**ТЮЛЬПАНИ
Й ДИМАРІ**

“TULIPS & CHIMNEYS”, 1922

AMORES

I

your little voice

*Over the wires came leaping
and i felt suddenly
dizzy*

*With the jostling and shouting of merry flowers
wee skipping high-heeled flames
courtesied before my eyes
or twinkling over to my side*

*Looked up
with impertinently exquisite faces
floating hands were laid upon me
I was whirled and tossed into delicious dancing
up*

*Up
with the pale important
stars and the Humorous
moon*

*dear girl
How i was crazy how i cried when i heard
over time*

*and tide and death
leaping
Sweetly
your voice*

Зі збірки “ТЮЛЬПАНИ Й ДИМАРІ”, 1922

AMORES

I

твій малесенький голос

Прийшов на його ескапади
і захмелів
раптово

З гамором і веселощами квітно
твій голос немов перестрибував через вогнище
граційно перед моїми очима
або ж миготливо обабіч

Глянула
нахабно і витончено
плаваючими долонями доторкнулась мене
Спопелила мене закружляла в яскравому танці
над
Над
бліде самолюбство

зірок і Усміхнений
місяць

о дівчино
Яким я був дурнем як плакав як серце
упало

і чисто і смерть
ескапади
Солодкий
твій голос

II

*in the rain-
darkness, the sunset
being sheathed i sit and
think of you*

*the holy
city which is your face
your little cheeks the streets
of smiles*

*your eyes half-
thrush
half-angel and your drowsy
lips where float flowers of kiss*

*and
there is the sweet shy pirouette
your hair
and then*

*your dancesong
soul. rarely-beloved
a single star is
uttered, and i*

*think
of you*

II

в темнавім
дощі, призахіднім
сонці сиджу я і
думаю тебе

праведне
місто твого обличчя
маленькі вулиці твоїх щік
сміються

і ці очі трішки
дрозда
трішки янгола і ці сонні
губи де плавають квіти цілунків

і
ці солодкі лякліві піруети
твого волосся
і ці

твої танцеспіви
душі. і зірки
що опадають
досконалі, і я

думаю
тебе

III

*there is a
moon sole
in the blue
night*

*amorous of waters
tremulous,
blinded with silence the
undulous heaven yearns where*

*in tense starlessness
anoint with ardor
the yellow lover*

*stands in the dumb dark
svelte
and
urgent*

*(again
love i slowly
gather
of thy languorous mouth the*

*thrilling
flower)*

III

п'ятá
місяця
в синьому
небi

кохання води
тремтливе,
засліплене з мовчання
небесних хвиль де

в тягучім беззір'ї
натирається жаром
жовтий коханець

стою в темноті
стрункій
i
нагальній

(знову
я повільно кохана
зриваю
твого обережного рота

збуджену
квітку)

IV

*consider O
woman this
my body.
for it has*

*lain
with empty arms
upon the giddy hills
to dream of you,*

*approve these
firm unsated
eyes
which have beheld*

*night's speechless carnival
the painting
of the dark
with meteors*

*streaming from playful
immortal hands
the bursting
of the wasted stars*

*(in time to come you shall
remember of this night amazing
ecstasies slowly,
in the glutted*

*heart fleet
flower terrible
memories
shall*

*rise, slowly
return upon the
red elected lips*

scaleless visions)

IV

істиннО
жінко це
мое тіло.
ВОНО

лежить
самé
на височенній горі
снить тобою,

прикуте до
одержимих
очей
приречених бачити

німий карнавал ночі
темноту
намальовану
метеорами

грайливий потік
віковічних рук
що вибухає
відлунням зір

(ти прийдеш ти
запам'ятаєш цю ніч цей кайф цей
екстаз повільно,
перенасичено

серце зміліле
квіткожахливо
пам'ятати
буде

підніматися, повільно
повертатися до
червоних обранців губ

омріяних)

V

*as is the sea marvelous
from god's
hands which sent her forth
to sleep upon the world*

*and the earth withers
the moon crumbles
one by one
stars flutter into dust*

*but the sea
does not change
and she goes forth out of hands and
she returns into hands*

and is with sleep....

*love,
the breaking*

*of your
soul
upon
my lips*

V

*як дивовижне море
із божих
долонь зійшла вона
заснути у світ*

*і земля зів'яла
місяць викришився
одна по одній
зірки обернулися в пил*

*але море
не змінилося
і вона зійшла з долонь і
вернулась в долоні*

і суща в сні...

*кохання,
ламання*

*твоєї
душі
в мої
губи*

VI

*into the smiting
sky tense
with
blend

ing
the
tree leaps
a stiffened exquisite*

*i
wait the sweet
annihilation of swift
flesh

i make me stern against
your charming strength*

*O haste
annihilator
drawing into you my enchanting
leaves*

VI

*всередині зрушення
небо напру
жene
мінить

ся
де
рево губи
пожорсткli загострились*

*я
чекаю солодкого
знищення потуг
м'яса*

*я суворішаю
твоєю чарівною силою*

*О квапливе
нищення
моїх пожадань тебе чарівна
утікачко*

VII

*if i believe
in death be sure
of this
it is*

*because you have loved me,
moon and sunset
stars and flowers
gold crescendo and silver muting*

*of seatides
i trusted not,
one night
when in my fingers*

*drooped your shining body
when my heart
sang between your perfect
breasts*

*darkness and beauty of stars
was on my mouth petals danced
against my eyes
and down*

*the singing reaches of
my soul
spoke
the green-*

*greeting pale-
departing irrevocable
sea
i knew thee death.*

*and when
i have offered up each fragrant
night, when all my days*

VII

*якщо я вірю
в смерть
то вона дійсно
існує*

*бо ви любили мене,
місяць і сонце
зорі і квіти
золоте крещендо і срібну тишу*

*морських припливів
яким я не довіряв,
якось вночі
коли в мої долоні*

*опустилося ваше сяюче тіло
коли мое серце
співало поміж ваших досконалих
грудей*

*темнаво красиві зорі
на моїх вустах пелюстки танцю
і очей
відплів*

*співи протяжні
моєї душі
мова
зелено-*

*привітна бліде
відплівання безповоротного
моря
я пізнав твою смерть*

*і коли
я випробував запахи кожної
ночі, коли всі мої дні*

*shall have before a certain
face become
white
perfume
only,
from the ashes
then
thou wilt rise and thou
wilt come to her and brush
the mischief from her eyes and fold
her
mouth the new
flower with
thy unimaginable
wings, where dwells the breath
of all persisting stars*

означені наперед
обличчя стає
лише
білим
ароматом,
з попелу
тоді
ти востаєш ти
приходиш до неї виймаєш
скелі з її очей і складки
її
губ
заквітчуєш
своїми неймовірними
крилами, напоєнimi живим подихом
ycix впертих зірок

VIII

*the glory is fallen out of
the sky the last immortal
leaf
is*

*dead and the gold
year
a formal spasm
in the*

*dust
this is the passing of all shining things
therefore we also
blandly*

*into receptive
earth, O let
us
descend*

*take
shimmering wind
these fragile splendors from
us crumple them hide*

*them in thy breath drive
them in nothingness
for we
would sleep*

*this is the passing of all shining things
no lingering no backward-
wondering be unto
us O*

VIII

слава це останній
гріх віковічних небес
а листок
це

смерть і золотий
вік
самодержавних судорог
поміж

праху
це випадкове осяяння
тому ми так
толерантно

сприймаємо
землю, О дай
нам
зійти з небес

до цього
мінливого вітру
чия тендітна розкіш
злущила з нас усі накипи

увійти в твій подих
у безвість
де ми
заночуємо

це випадкове осяяння
не зупиняється не по
вертатися бути
собою О

*soul, but straight
glad feet fearruining
and glorygirded
faces*

*lead us
into the
serious
steep*

darkness

душе, чесно
і радо переступи страх смерти
і оповиті славою
лиця

введи
нас
у
прірву

теменну

IX

*i like
to think that on
the flower you gave me when we
loved*

*the far-
departed mouth sweetly-saluted
lingers.
if one marvel*

*seeing the hunger of my
lips for a dead thing,
i shall instruct
him silently with becoming*

*steps to seek
your face and i
entreat, by certain foolish perfect
hours*

*dead too,
if that he come receive
him as your lover sumptuously
being*

*kind
because i trust him to
your grace, and for
in his own land*

he is called death.

IX

мені подобається
думати про
квітку що залишилась після нашого
кохання

відда
лені губи солод
кі побачення.
якщо цей дивак

побачить спрагу моїх губ
поміж мертвих думок
я читиму його ні
моту стати

пошуком
твого обличчя і
благатиму, о ідотська досконалосте
часу

смерти,
якщо він прийде
коханцем твого розкіш
ного буття

добре
бо я довіряю йому
твою ґрацію, і відпускаю тебе
в його землю

бо смерть він.

X

*after five
times the poem
of thy remembrance
surprises with refrain*

*of unreasoning summer
that by responding
ways cloaked with renewal
my body turns toward*

*thee
again for the stars have been
finished in the nobler trees and
the language of leaves repeats*

*eventual perfection
while east deserves of dawn.
i lie at length, breathing
with shut eyes*

the sweet earth where thou liest

X

після п'ятого разу
поезія
твого спогаду
дивується зі стриманої

абсурдності літа
небайдужого
до заскорузлих доріг
якими мое тіло обертається довкруж

тебе
знову зорі закін
чується в благородних деревах і
мова відходу повторюється

досконало
і коли сонце бризне
я лежатиму, дихатиму
причинивши очі

солодка земля на якій ти єси

XI

*O Distinct
Lady of my unkempt adoration
if i have made
a fragile certain

song under the window of your soul
it is not like any songs
(the singers the others
they have been faithful

to many things and which
die
i have been sometimes true
to Nothing and which lives

they were fond of the handsome
moon never spoke ill of the
pretty stars and to
the serene the complicated

and the obvious
they were faithful
and which i despise,
frankly

admitting i have been true
only to the noise of worms.
in the eligible day
under the unaccountable sun)

Distinct Lady
swiftly take
my fragile certain song
that we may watch together*

XI

*О Неповторна
Леді моого розхристаного поклоніння
якщо я спроможуся
на тендітну

пісню під вікном твоєї душі
жодна інша її не доскочить
(інші співці
придворні

численних думок про
смерть
моя ж пісня це
Велике Ніщо яке насправді живе

вони любили красу
місяця не відаючи що хворі
їхні чарівні зірки а без
хмарність незрозуміла

тож очевидно
що вони придворні
і я зневажаю їх,
щиро

допускаючи що їхня какофонія
має право на існування.
колись за кращих часів
під примхливим сонцем)

Неповторна Леді
сприйме
мою тендітну пісню
і ми спостерігатимемо разом*

*how behind the doomed
exact smile of life's
placid obscure palpable
carnival where to a normal*

*melody of probable violins dance
the square virtues and the oblong sins
perfectly
gesticulate the accurate*

*strenuous lips of incorruptible
Nothing under the ample
sun, under the insufficient
day under the noise of worms*

як позаду приречено
сміється життя
безтурботний і темний
карнавал звичайних

мелодій тривіальний танець скрипок
майдан благодійно протяжних гріхів
досконало
жестикулює

сильним губам непідкупного
Ніщо під рясним
сонцем під недоречним
небом під гамір хробачні

IMPRESSIONS

I

*Lady of Silence
from the winsome cage of
thy body
rose
 through the sensible
night
a
quick bird*

*(tenderly upon
the dark's prodigious face
thy
voice
 scattering perfume-gifted
wings
suddenly escorts
with feet
sun-sheer*

the smarting beauty of dawn)

IMPRESSIONS

I

Леді Мовчання
з чарівливої клітки
тіла
тряяnda
 крізь розважливу
ніч
птахο
ю

(тендітно на
дивовижне темнаве обличчя
твій
запашний
голос сіється
крила
раптово в уні
сон
сонцю

жагучим болем краси світанку)

II

*the sky a silver
dissonance by the correct
fingers of April
resolved*

*into a
clutter of trite jewels*

now like a moth with stumbling

*wings flutters and flops along the
grass collides with trees and
houses and finally,
butts into the river*

II

небо срібним
дисонансом підправляє
пальці
Квітня

в
хаосі скарбів банальних

наче міль воно повільно

вимахує крильцями хлипає
по траві б'ється об дерева й
будинки, і врешті
знаходить ріку

III

writhe and
gape of tortured

perspective
rasp and graze of splintered

normality

crackle and
sag
of planes clamors of
collision
collapse As

peacefully,
lifted
into the awful beauty
 of sunset

the young city
putting off dimension with a blush
enters
the becoming garden of her agony

III

корчі
тортур

скреготання і
дряпання роздертої

норми

тріск і
провисання
рівнин гамір
сутичок
колапс Як

супокійне,
огорнуте
в страхітливу красу
 заходу сонця

юне місто
соромливо знімає із себе одежду
вимірів
стає садом агонії

IV

*the hills
like poets put on
purple thought against
the

magnificent clamor of
day
tortured
in gold, which presently

crumpled
collapses
exhaling a red soul into the dark

so
duneyed master
enter
the sweet gates

of my heart and
take
the
rose,

which perfect
is
With killing hands*

IV

*горби
немов поети вдягають
ся в пурпур
ну

велич гамору
дня
замученого
серед золота,

занепалого
випаровування
червоної душі в сутемінь

так
темноокий майстер
відчиняє
солодкі ворота

мого серця і
виймає
тро
янду,

прекрас
ну
вбивцю*

V

*stinging
gold swarms
upon the spires
silver*

*chants the litanies the
great bells are ringing with rose
the lewd fat bells
and a tall*

*wind
is dragging
the
sea*

with

dream

-S

V

жалить
золотий рій
зі шпиля
срібного

словоспівом
величезні дзвони троянд
товстогубі й непристойні

і високий

вітер
бреде
мо
рем

яке

заснул

-O

VI

the sky was can dy lu minous edible spry pinks shy lemons greens coo l choc olate s.

un der,
a lo
co
mo tive s pout
ing vi o lets

VI

не бо мог
ло світити ся смачний
проводний рожевий ляклий
лимон зелений хол одни
йшо ко

лад під
рух ли
в и
ми губ а ми
phi a
л o Ko

VII

*i was considering how
within night's loose
sack a star's
nibbling in-*

*fin
-i-
tes-
i
-mal-
ly devours*

*darkness the
hungry star
which
will e*

*-ven
tu-
al
-ly jiggle
the bait of
dawn and be jerked*

into

*eternity. when over my head a
shooting
star
Bur s*

*(t
into a stale shriek
like an alarm-clock)*

VII

я споглядав як
з прозорого плаття
ночі зірки
дрібнішають з-

лу
-щ-
уют-
ь
-с-
я осипаються

і лиш
темнотно
зла
зоря п

-о
хит-
уєть
-ся заманюочи
світанок
а тоді

різко

в безвість. і коли над моєю
головою
ця зірка
Виб ух

(ae
її спертий крик
так схожий на дзвінок будильника)

VIII

*between green
mountains
sings the flinger
of*

*fire beyond red rivers
of fair perpetual
feet the
sinuous*

riot

*the
flashing
bacchant.*

*parted petaled
mouth, face
delirious. indivisible
grace*

of dancing

VIII

поміж зелених
гір
раптові спі
ви

вогню потойбіч червоних річок
чистокрилі й
безконечні
хвилі

спалах

буй
ства
вакханки.

роздерта пелюстка
горі, божевільне
обличчя. мініатюрна
танація

танцю

the hours rise up putting off stars and it is
dawn
into the street of the sky light walks scattering poems

on earth a candle is
extinguished the city
wakes
with a song upon her
mouth having death in her eyes

and it is dawn
the world
goes forth to murder dreams....

i see in the street where strong
men are digging bread
and i see the brutal faces of
people contented hideous hopeless cruel happy

and it is day,

in the mirror
i see a frail
man
dreaming
dreams
dreams in the mirror

and it
is dusk on earth

a candle is lighted
and it is dark.
the people are in their houses
the frail man is in his bed
the city

sleeps with death upon her mouth having a song in her eyes
the hours descend,
putting on stars....
in the street of the sky night walks scattering poems

IX

IX

пора прокидатися знімати із себе зорі уже
світанок

у вулицях неба світло гуляє сіючи вірші

на землі свічі
погашені місто
встає
з піснями на
вустах зі смертю в очах

це світанок
це світ
добиває залишки снів...

я бачу вулиці де сильні
чоловіки добувають хліб
бачу озвірілі пики задоволених
безнадійним жахом жорстокого щастя

це день,

у дзеркалі
я бачу тлінного
чоловіка
спить
спить
спить у дзеркалі

це
присмерк на землі

свічки запалено
потемніло.
люди позачинялися у своїх будинках
тлінні люди позачинялися у своїх ліжках
місто

засинає зі смертю на вустах з піною в очах
пора спати
вдягати зірки...
у вулицях неба ніч гуляє сіючи вірші

X

*i will wade out
 till my thighs are steeped in burning flowers
I will take the sun in my mouth
and leap into the ripe air
 Alive
 with closed eyes
to dash against darkness
 in the sleeping curves of my body
Shall enter fingers of smooth mastery
with chasteness of sea-girls
 Will i complete the mystery
 of my flesh
I will rise
 After a thousand years
lipping
flowers
 And set my teeth in the silver of the moon*

X

*переходитиму вбрід
 цей струмок палаючих квітів
Нестиму сонце в устах
стрибатиму в свіже повітря
 Живий
 із зачиненими очима
і присмерк вливатиметься
 в сонні вигини мого тіла
I плавно проникатимуть цнотливи
пальці русалок
 В досконалу тайну
 моєї плоті
I я підніматимуся
 Після тисячі літ
поцілунків
квіток
 Застигне мій зуб в сріблі місяця*

“& [END]”, 1925

N &:SEVEN POEMS

I

i will be

M o ving in the Street of her

*bodyfee l inga ro undMe the traffic of
lovely;m uscles-sinke x p i r i n g S
uddenl*

Y totouch

*the curvedship of
Her-*

....kIss her:hands

will play on,mE as

*dea d tunes OR s-crab p-y lea Ves flut te rin g
from Hideous trees or*

Maybe Mandolins

l oo k-

pigeons fly ingand

*whee(:are,SpRiN,k,LiNg an in-stant with sunLight
then)!-*

ing all go Black wh-eel-ing

oh

ver

mYveRylitTle

street

where

you will come,

at twi li ght

s(oon & there's

a m oo

)n.

edward cummings
TULIPS & CHIMNEYS

62

Зі збірки “& [END]”, 1925

З ЦИКЛУ “N i:СІМ ВІРШІВ”

I

i ти му

В у лице ю Її ті

*лакрізь по тік шаленіх ав
то;іколивтомлюсяхбе р е г т и
рапто*

*М торкнуся
Випуклогочовна*

...лунку йі:руки

зіграють,на,мОіх

*струнах мелодію смерті АБО п-ошм а-то Ваним листям осип
люсь під ноги дерев або*

РаптовийАкорд

i ду ш-

*а відлетить
по(:саметак,Ро36Ри3,к,УюЧи світ
ло)в-
ернеться в ЧорнЕ по-вер-неть*

ся

*у
мОюдУжемаЛеньку*

вуличку

де

ти прийдеш,

у су те мі нь

*р(анку
i м ісця ц*

)я.

63

едвард естлін каммінгс
ТЮЛЬПАННИЙ ДИМАРІ

II

i'll tell you a dream i had once i was away up in the sky
Blue,everything:
a bar the bar was made of brass hanging from strings
(or)someThing i was
lying on the bar it was cOOl i didn't have anything on
and I was hot all
Hot and the bar was

COOl
O My lover,

there's just room for me in You
my stomach goes into your Little Stomach My legs are in your
legs Your
arms
under me around; my head fits(my head)in your
Brain – my,head's
big
she(said laughing
)with your head.all big

II

скажу тобі сон скажу розчинятися в небі,де навіть
грати маліючи здаються мідними струнами(або)не Так
бо насправді ці грати хОЛОднокровні а я перед ними
гарячий а вони

хОЛОд
ні,моя мила

ця камера для мене в Тобі
мій живіт умістився в Маленькім Твоїм Животі мої ноги
і руки
з твоїми сплелися; і голова моя(божевільна)у
твоїм мозку—
врос
ла(усміхнена
)голова моя.ось

III

*Spring is like a perhaps hand
(which comes carefully
out of Nowhere)arranging
a window,into which people look(while
people stare
arranging and changing placing
carefully there a strange
thing and a known thing here)and
changing everything carefully*

*spring is like a perhaps
Hand in a window
(carefully to
and fro moving New and
Old things,while
people stare carefully
moving a perhaps
fraction of flower here placing
an inch of air there)and*

without breaking anything.

66

III

*Весна за вікном
(обережно з-поза
Нікуди)життя рукою
означує,навіть людей(доки
люди означують
zmіни життєві
обережно відділяючи
нове від знайомого)i
zmінює все акуратно*

*рука за вікном
весною життя означує
(акуратно від
діляючи нове від
знайомого,доки
люди обережно
zmінюють життя
означуючи кожну пелюстку
кожен ковток повітря)i*

без жодного руйнування.

67

едвард естлін каммінгс
ТЮЛЬПАННИЙ ДИМАРІ

IV

Who

threw the silver dollar up into the tree?

I didn't said the little

*lady who sews and grows every day paler-paler she sits sewing
and grow-
ing and that's the truth,
who threw*

the ripe melon into the tree?you

got me said the smoke who

*runs the elevator but I bet two bits come seven come eleven mm make
the world safe for democracy it never fails and that's a fact;*

who threw the

bunch of violets

*into the tree?I dunno said the silver dog, with ripe
eyes and wagged his tail that's the god's own*

*and the moon kissed the little lady on her paler-paler face and said
never mind,you'll find*

*But the moon creped into the pink hand of the
smoke that shook the ivories*

*and she said said She Win and you won't be
sorry And The Moon camelalong-along to the waggy silver dog*

*and the moon came
and the Moon said into his Ripe Eyes
and the moon
Smiled*

,so

IV

Хто

розсипав срібні гроші по деревах?

не скажу маленькій

*леді хто щодня цей світ гримує там підчистити там підшиє
хай сама*

*за це візьметься там підчистити там підшиє,
хто розсипав*

спілі дині по деревах?кажеш

димом кажеш вгору

*кажеш сім на одинадцять кажеш світ весь демократія
безпомильно вберігає;*

хто розсипав

ці фіалки

*по деревах?я скажу собака срібний глянув
спілими*

очима і хвостом заметушився

*ще скажу маленька леді місяця поцілуvala i
розвиднилось обличчя розпросторилась уява i*

*в рожевих пальцях диму
місяць як слонова кістка*

*вибачатися не варто перемога того
варта місяць прийде!довго-довго слідом срібного собаки*

місяць прийде

місяць гляне ув ії доспілі очі

усміхнеться теплий

місяць

,так

VII

*who knows if the moon's
a balloon, coming out of a keen city
in the sky—filled with pretty people?
(and if you and i should*

*get into it, if they
should take me and take you into their balloon,
why then
we'd go up higher with all the pretty people*

*than houses and steeples and clouds:
go sailing
away and away sailing into a keen
city which nobody's ever visited, where*

*always
it's
Spring) and everyone's
in love and flowers pick themselves*

VII

а якщо це насправді не місяць
а повітряна куля що мандрує з глибинних світів
загублених в небі—там слічні люди живуть
(а якщо ми з тобою

стрінemo їх колись і вони
захочути прийняти нас у свою повітряну кулю
чому тоді
ми злітатимемо над усіма цими слічними людьми

над будинки дзвіниці над хмари
відпліватимемо
далі й далі углиб невідомих
світів де ніколи ніхто не бував,де

зav
жди
весна) і кожен
серед любові й зірваних квітів самотній

FIVE

I

after all white horses are in bed

*will you walking beside me, my very lady,
if scarcely the somewhat city
wiggles in considerable twilight*

touch(now)with a suddenly unsaid

*gesture lightly my eyes?
And send life out of me and the night
absolutely into me....a wise
and puerile moving of your arm will
do suddenly that*

*will do
more than heroes beautifully in shrill
armour colliding on huge blue horses,
and the poets looked at them, and made verses,*

through the sharp light cryingly as the knights flew.

Цикл “П’ЯТЬ”

I

потому білі коні сплять

чи підете зі мною моя панно
цієї ночі містом поблукати
там зачайлсь тіні одержимі

торкнутися раптово-невимовно

моїх очей бодай на мить одну?
цей дивний морок душу мою повнить
життя спиває позбавляє сну...

дитинним рухом теплої руки
ви зладите

розбурхані видіння
і рицарів що в латах гомінких
тут на блакитних конях гарцовали
і віршників, які заримували

несамовитість і граційність їх.

II

*touching you i say(it being Spring
and night)' let us go a very little beyond
the last road—there's something to be found"*

*and smiling you answer" everything
turns into something else, and slips away....
(these leaves are Thingish with moondrool
and i'm ever so very little afraid")*

i say

*"along this particular road the moon if you'll
notice follows us like a big yellow dog. You*

*don't believe? look back.(Along the sand
behind us,a big yellow dog that's....now it's red
a big red dog that may be owned by who
knows)*

only turn a little your. so. And

there's the moon,there is something faithful and mad"

II

(весна і ніч довкола) доторкнусь
плеча твого "але зійдім зі стежки —
там, на обочі, ми знайдемо щось"

ти усміхнешся "вислизає врешті
від нас усе, у щось перетворившись..."
(і я насправді трішечки боюсь,
бо найістотніше — цей місяць і це листя")

"а місяць, як великий жовтий пес,
за нами йде. Не віриш? озирнися.
(А ї справді жовтий пес позаду нас,
хоча... тепер уже рудий,

якраз
таки рудий, і він, можливо, чийсь є,
хто знає)
глянь у небо безіменне.

Там місяць. Це щось вірне і скажене"

III

*along the brittle treacherous bright streets
of memory comes my heart,singing like
an idiot,whispering like a drunken man*

*who(at a certain corner,suddenly)meets
the tall policeman of my mind.*

a wake

*being not asleep,elsewhere our dreams began
which now are folded:but the year completes
his life as a forgotten prisoner*

*—“Ici?” —“Ah non,mon chéri;il fait trop froid” —
they are gone:along these gardens moves a wind bringing
rain and leaves,filling the air with fear
and sweetness....pauses. (Halfwhispering....halfsinging*

stirs the always smiling chevaux de bois)

when you were in Paris we met here

III

тендітними,зрадливими,святочними
блукає серце вулицями пам'яті,
про давні сні,немов п'яненький зух,

наспівує чи просто так шепоче,
аж доки розум не припне цю патоку,
як полісмен спиняє волоцюг.
прокинешся —

i більше спати зась:
немов забутій в'язень,згаснув час

— “Ici?” — “Ah non,mon chéri;il fait trop froid”* —
бувало:упродовж сльоти садів,
що вітер надихають і несуть
страх насолоди...павза. (Напівспів...

півшепіт,усмішка chevaux de bois**)

там був Париж,а ми зустрілись тут

IV

*our touching hearts slenderly comprehend
(clinging as fingers, loving one another
gradually into hands) and bend
into the huge disaster of the year:*

like this most early single star which tugs

*weakly at twilight, caught in thickening fear
our slightly fingering spirits starve and smother;
until autumn abruptly wholly hugs*

*our dying silent minds, which hand in hand
at some window try to understand
the*

*(through pale miles of perishing air, haunted
with huddling infinite wishless melancholy,
suddenly looming) accurate undaunted*

moon's bright third tumbling slowly

IV

ця моторошна гра передчуттів
(так пальці, що сплелися у коханні,
стають руками) так на самоті
найперша зірка в мороці провальнім

ледь жевріє: і ми обое, спраглі, —

щосили осінь нас в обіймах душить, —
підкорені незрозумілим страхом,
який понуро випиває душі

вже не доскочить розум перетлілій,
чого рука в руці знайти воліла
(і

крізь повітря безнадійний плин
судомна меланхолія налипла)
від місяця — єдиний свідок він —

повільно опадає блакле світло

V

*if i have made, my lady, intricate
imperfect various things chiefly which wrong
your eyes (frailer than most deep dreams are frail)
songs less firm than your body's whitest song
upon my mind — if i have failed to snare
the glance too shy — if through my singing slips
the very skilful strangeness of your smile
the keen primeval silence of your hair*

*— let the world say “his most wise music stole
nothing from death” —*

*you only will create
(who are so perfectly alive) my shame:
lady through whose profound and fragile lips
the sweet small clumsy feet of April came*

into the ragged meadow of my soul.

V

коли в недосконалості їй олжі
заплутаюсь, переступивши віхи,
тоді даліуть очі твої тихі,
висвічуючи погляд на межі,
і посмішка є докором мені,
і дивного волосся казка зріла,
і ледь вловимий обрис твого тіла,
який повільно тане в далині

— хай скаже світ “його пісні були
мізерними, і смерть їх не оцінить” —
лиш ти

мій сором вирізниш з імли
і в душу мою, випещену тліном,
із губ твоїх проникливо-тендітних

так солодко просочується квітень.

“W” [“ViVa”], 1931

XXIX

*in a middle of a room
stands a suicide
sniffing a Paper rose
smiling to a self*

*“somewhere it is Spring and sometimes
people are in real:imagine
somewhere real flowers,but
I can’t imagine real flowers for if I*

*could,they would somehow
not Be real”
(so he smiles
smiling) but I will not*

*everywhere be real to
you in a moment”
The is blond
with small hands*

*“& everything is easier
than I had guessed everything would
be;even remembering the way who
looked at whom first,anyhow dancing”*

*(a moon swims out of a cloud
a clock strikes midnight
a finger pulls a trigger
a bird flies into a mirror)*

Зі збірки “W” [“ViVa”], 1931

XXIX

посеред кімнати
самогубець
напахчена паперова троянда
сміється в себе

“десь весна
і люди справжні
уявляєш:справжні квіти
я не вірю в справжні квіти

бо вони несправжні
квіти”
(сміх
сміється)“за хвилину

я й тобі
несправжнім буду”
білявко
з маленькими руками

“...а насправді все простіше
все попереду насправді
навіть пам’яті проява
непрожитою здається”

(хмара місяць накриває
б’є дванадцяту годинник
палець тисне на курок
птаха – в дзеркало!)

XLVIII

*come a little further—why be afraid—
here's the earliest star(have you a wish?)
touch me,
before we perish
(believe that not anything which has ever been
invented can spoil this or this instant)
kiss me a little:
the air
darkens and is alive—
o live with me in the fewness of
these colours;
alone who slightly
always are beyond the reach of death*

and the English

XLVIII

ходім трохи далі—чого нам боятись—
як вранішня зірка(бажаєш?)
торкнися мене
до того,як зникнеш
(повір вже нічого
цю мить не оstudить)
цілуй мене ніжно:
повітря
теменне як доторки наші—
життя ти єдине зі мною
у патоці цих кольорів
завжди на півкроку
попереду смерті

і мови

LVIII

*is there a flower (whom
i meet anywhere)
able to be and seem
so quite softly as your hair*

*what bird has perfect fear
(of suddenly me) like these
first deepest rare
quite who are your eyes*

*(shall any dream
come a more millionth mile
shyly to its doom
than you will smile)*

LVIII

чи квітку утішить
(їх безліч кругом)
довершена ніжність
 волосся твого

чи птаха долине
(у небо втече)
тремтливі глибини
коханих очей

(чи мрія раніше
здолає світи
ніж усмішку тиху
відкриєш їм ти)

LXVII

*put off your faces, Death: for day is over
(and such a day as must remember he
who watched unhands describe what mimicry,*

*with angry seasalt and indignant clover
marrying to themselves Life's animals)*

*but not darkness shall quite outmarch forever
— and i perceive, within transparent walls
how several smoothly gesturing stars are clever
to persuade even silence: therefore wonder*

opens a gate; the prisoner dawn embraces

*hugely some few most rare perfectly dear
(and worlds whirl beyond worlds: immortal yonder
collidingly absorbs eternal near)*

day being come, Love, put on your faces

LXVII

сховайся, Смерте: день уже минув
(як сіль морська, він роз'їдав оскуму,
женив, жадав, імітував зникому

тваринну хіть і знаду трав'яну —
таким цей день залишився в анналах)

але не вечір вічності рушій
— я відчуваю: крізь прозорі скали
жестикулюють нам зірки душі,
і вже не тисне тиша висоти —

ув'язнений світанок обіймає

щось дуже тепле, дуже дорогое
(одвічна круговерть світів нагих:
поглянь, безсмертя вічність поглинає)

стається день: Кохання, увійди

LXX

*here is the ocean, this is moonlight: say
that both precisely beyond either were—
so in darkness ourselves go, mind in mind*

*which is the thrilling least of all(for love's
secret supremely clothes herself with day)*

*i mean, should any curious dawn discuss
our mingling spirits, you would disappear
unreality; as this planet(understand)*

forgets the entire and perpetual sea

*—but if yourself consider wonderful
that your(how luminous) life toward twilight will
dissolve reintegrate beckon through me,
i think it is less wonderful than this*

only by you my heart always moves

LXX

і сонне море, ѹ місяць золотий:
отак були ми разом а водночас
одне від одного за сотні миль

крізь темінь ворохобну(таїною
не відстань є коханню, знаєш ти)

дрібниці перестигнуть на обочі
мінливих душ;
та раптом як у вир
космічний канеш, змита пеленою

зірок, і море дозабудеш там

— аж доки не відчуєш на краю,
як млюсно морок душу п'є твою,
солодку душу; —

щоб туман розтав,
мене покличеш стерти цю глибину

завжди у мене серце є тобі

“NO THANKS”, 1935

7

sonnet entitled how to run the world)

*A always don't there B being no such thing
for C can't casts no shadow D drink and*

*E eat of her voice in whose silence the music of spring
lives F feel opens but shuts understand
G gladly forget little having less*

*with every least each most remembering
H highest fly only the flag that's furled*

*(sestet entitled grass is flesh or swim
who can and bathe who must or any dream
means more than sleep as more than know means guess)*

*I item i immaculately owe
dying one life and will my rest to these*

children building this rainman out of snow

Зі збірки “NO THANKS”, 1935

7

і цей сонет як перекотисвіт)

А іреальне В не означа
для С нічого D не втрапить в слід

Е де весна у кільчику звучань
F почуття для смислу замалі
як G в щасливім забутті печаль

дрібницями втішається на тлі
вершини H якої спливнув час

(а далі цей сонет як купина
неопалима або світло й тінь
або криниця що не знає дна)

де I чи я з-поміж останніх втіх
повинен перелитися сповна

в дітей що носять воду в решеті

92

elvvard estlin cummings
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

10

*little man
(in a hurry
full of an
important worry)
halt stop forget relax*

wait

*(little child
who have tried
who have failed
who have cried)
lie bravely down*

sleep

*big rain
big snow
big sun
big moon
(enter*

us)

10

маленька людино
(спішиш
одержима
безсиллям)
зупинися забудь розслабся

жди

(маленька дитино
що спробувала
що обпеклась
що поплакала)
ляж заспокійся

спи

о дощ
о сніг
о сонце
о місяць
(введи

нас)

95

едвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

30

*kumrads die because they're told)
kumrads die before they're old
(kumrads aren't afraid to die
kumrads don't
and kumrads won't
believe in life) and death knows whie

(all good kumrads you can tell
by their altruistic smell
moscow pipes good kumrads dance)
kumrads enjoy
s.freud knows why
the hope that you may mess your pance*

*every kumrad is a bit
of quite unmitigated hate
(travelling in a futile groove
god knows why)
and so do i
(because they are afraid to love*

30

таваріщі вмирають бо наказ)
таваріщі вмирають повсякчас
ще молодими зовсім молодими
(і не страшне їм жодне небуття
таваріщі не вірять у життя)
смерть знає як приходити за ними

(таваріщі харошиє тоді
коли в альтруїстичній лабуді
під дудочку москви танцюють чемно)
святому фройду знати лиш дано
від чого задоволені давно
в надії на мізерну копійчину

таваріщ кожен в цім горнилі зла
є ненависти часточка мала
(а ненависть у них несамовита)
дареною дорогою ідуть
бог знає нащо ця потрібна путь
(а все тому що страшно їм любити

*theys so alive
(who is
?niggers)
Not jes
livin
not Jes alive But
So alive(they*

*s
born alive)
some folks aint born
somes born dead an
somes born alive(but*

*niggers
is
all
born
so
Alive)*

*ump-A-tum
;tee-die*

*uM-tuM
tidl
-id*

umptyumpty(OO——

98

*так вОни живі
(хто
?негри)
Не джаз
живий
не Джаз живий А
Так живий(вони*

*на
родились живими)
хтось не народився
хтось народився вмерти
хтось народився живим(але*

*негри
усі
наро
дились
так
Жити)*

*амп-Е-там
;раз-два*

*аM-таM
тідл
-ід*

амптамамптам(OO——

*!
ting
Bam-
:do)
,chippity.*

*!
тінь
Бам-
:ду)
,зараза.*

*King Christ, this world is all aleak;
and lifepreservers there are none:
and waves which only He may walk
Who dares to call Himself a man.*

*Jehovah buried, Satan dead,
do fearers worship Much and Quick;
badness not being felt as bad,
itself thinks goodness what is meek;
obey says toc, submit says tic,
Eternity's a Five Year Plan:
if Joy with Pain shall hang in hock
who dares to call himself a man?*

*go dreamless knaves on Shadows fed,
your Harry's Tom, your Tom is Dick;
while Gadgets murder squawk and add,
the cult of Same is all the chic;
by instruments, both span and spic,
are justly measured Spic and Span:
to kiss the mike if Jew turn kike
who dares to call himself a man?*

*loudly for Truth have liars pled,
their heels for Freedom slaves will click;
where Boobs are holy, poets mad,
illustrious punks of Progress shriek;
when Souls are outlawed, Hearts are sick,
Hearts being sick, Minds nothing can:
if Hate's a game and Love's a fuck
who dares to call himself a man?*

Егова втік, а Сатана помер.
Усе ѹ Одразу — культи для блаженного.
Мурло мурлом нечується тепер,
а чесність не вартоє навіть шеляга.
Уже Той Світ — це п'ятирічний план.
Покірне “кара” не напишеш глиною.
Де біль і насолода пополам,
хто зважиться назватися людиною?

Ідути на плаху привидам слутим
твої маленькі люди — перші стрічні.
Одноманітність — патетичний дим —
дрібницями тут виїдає вічі.
Не колообіг — круговерт ідей.
Цінуй неробу з голубою спиною.
Коли стає євреем іудей,
хто зважиться назватися людиною?

На захист правди брехуни стають.
Прогресу пік — уславлені нікчеми.
Святими звуться божевільні тут,
раби свободи натовпом за ними.
Як душі здерто, а серця навспак,
і розум тихо мліє під периною,
якщо ненависть — гра, кохання — fuck,
хто зважиться назватися людиною?

О Царю Христе, світ цей знову тоне,
засмоктаний рясною баговиною.
Є хвилі, по яких ходив лиш Той,
Хто може називатися людиною.

58

*love is a place
& through this place of
love move
(with brightness of peace)
all places*

*yes is a world
& in this world of
yes live
(skilfully curled)
all worlds*

58

любов це місце
і довкруж цього місця
любові обертаються
(яскраво)
усі місця

так це світ
і в цьому світі
так живуть
(згорнути)
всі світи

NEW POEMS
[from COLLECTED POEMS], 1938

22

*you shall above all things be glad and young.
For if you're young,whatever life you wear*

*it will become you;and if you are glad
whatever's living will yourself become.
Girlboys may nothing more than boygirls need:
i can entirely her only love*

*whose any mystery makes every man's
flesh put space on;and his mind take off time*

*that you should ever think,may god forbid
and(in his mercy)your true lover spare:
for that way knowledge lies,the foetal grave
called progress, and negation's dead undoom.*

*I'd rather learn from one bird how to sing
than teach ten thousand stars how not to dance*

edward estlin cummings
TULIPS & CHIMNEYS

104

Із “НОВИХ ВІРШІВ”
книжки “ЗІБРАННЯ ВІРШІВ”, 1938

22

ти можеш бути всім, і навіть над усім.
Якщо ти молодий, життя тобі як одяг.

В полоні радості здолають нездоланне
дівчаткохлопці, що не більше можуть,
аніж потрібно хлопчикодівчатам:
їх лиш любов хвилює над усе.

Бо тайна вподібнює людину
до блискавки, одягнутої в простір,

а розум — ніби час, в якому бог
заборонити (в милосерді) може
твоє кохання: тут знання — омана,
а вже недоля — просто невідь що.

Тож краще в пташки співу буду вчитись,
ніж міріади зір до танцю поведу

105

edward estlin cummings
ТЮЛЯПАНИ Й ДИМАРІ

50 POEMS, 1940

3

*If you can't eat you got to
smoke and we aint got
nothing to smoke: come on kid

let's go to sleep
if you can't smoke you got to*

*Sing and we aint got
nothing to sing; come on kid
let's go to sleep

if you can't sing you got to
die and we aint got*

*Nothing to die, come on kid

let's go to sleep
if you can't die you got to

dream and we aint got
nothing to dream (come on kid

Let's go to sleep)*

Зі збірки “50 ВІРШІВ”, 1940

3

*Якщо нічого їсти тоді
закури а катма
цигарок: отож маленька

ходімо спати
як нема цигарок тоді

Заспівай а катма

пісень; отож маленька
ходімо спати

як нема пісень тоді
помирай а катма

Смерти, отож маленька

ходімо спати
як нема смерти тоді

помрій а катма
мрій(отож маленька

Ходімо спати)*

107
едвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

)when what hugs stopping earth than silent is
more silent than more than much more is or
total sun oceaning than any this
tear jumping from each most least eye of star

and without was if minus and shall be
immeasurable happenless unnow
shuts more than open could that every tree
or than all life more death begins to grow

end's ending then these dolls of joy and grief
these recent memories of future dream
these perhaps who have lost their shadows if
which did not do the losing spectres mime

until out of merely not nothing comes
only one snowflake(and we speak our names

)коли в міцних обіймах тисне землю
щось навіть більше аніж тиснетиша
або коли зорі слюза мізерна
від океану сонця є вартніша

і майбуття колишньому догідне
закрите більше ніж могло відкритись
і все — хай навіть дерево столітнє —
rosti бажає а вірніше жити

тоді усі ці забавки голінні
ці спогади про звершення незримі
важливі тим хто втратив власні тіні
але не став ні привидом ні міном

і доки сніг не перешкодить нам
(ми вимовляєм власні імена

19

there is a here and

*that here was a
town (and the town is*

*so aged the ocean
wanders the streets are so
ancient the houses enter the*

*people are so feeble the feeble go to
sleep if the people sit down)
and this light is so dark the mountains
grow up from*

*the sky is so near the earth does not
open her
eyes (but the
feeble are people the feeble
are so wise the people*

*remember being born)
when and
if nothing disappears they
will disappear always who are filled*

110

*with never are more than
more is are mostly
almost are feebler than feeble are*

*fable who are less than these are least is who
are am (beyond when behind where under*

un)

19

саме тут

було це містечко
(загублені в океані

старезні
протерті вулички
облізлі хатини

і люди такі мізерні
дрібнотінь їх сидячи спочиває)
і світло теменне
гори із небом зростило

і небо так близько до землі
що не дає їй розплющити
очей (але
ця дрібноталь є людьми
вона мудра вона

через людей відроджується)
тому й
не зникає хоч люди
зникають в ній завжди

назавжди ніколи
навіть більше з найбільших
наймізерніше

кажуть хто менший від меншого
там (позаду внизу вдалини

сам)

111

edvard estlin cummings
ТЮЛІПАНИ І ДИМАРІ

the silently little blue elephant shyly(he was terribly warped by his voyage from every to nowhere) who still stands still as found some lost thing(like a curtain on which tiny the was painted in round blue but quite now it's swirly and foldish so only through) the little blue elephant at the zoo(jumbled to queer this what that a here and there a peers at you) has(elephant the blue) put some just a now and now little the(on his quiet head his magical shoulders him doll self) hay completely thus or that wisply is to say according to his perfect satisfaction vanishing from a this world into bigger much some out of(not visible to us) whom only his dreaming own soul looks and the is all floatful and remembering

полохливий голубий слон(жах ливо потовчений життям на шляху в нікуди) так ніби щойно знайшовся після довгих років загублений(виглядає завісою за якою крихітне щось заховалося чи малюнком де в коло блакитне загорнуто кулю) голубий слоник у зоопарку(гадаєш наївний що всі тобі рівня)(голубий слон)зажди ще трохи(голова з плечима зросла ся)такий він голубий довершений слон радо йде з цього світу в до сконаліші(невидиміші)де у снах душа його прозріє у рівновазі пам'яті

37

*these children singing in stone a
silence of stone these
little children wound with stone
flowers opening for*

*ever these silently lit
tle children are petals
their song is a flower of
always their flowers*

*of stone are
silently singing
a song more silent
than silence these always*

*children forever
singing wreathed with singing
blossoms children of
stone with blossoming*

*eyes
know if a
lit tle
tree listens*

*forever to always children singing forever
a song made
of silent as stone silence of
song*

37

37

діти виспівують в камені
тишу каменя ці
маленькі діти поколоті
камінними квітами

виспівують мовчазні ма
ленькі діти пелюстки
виспівують квітами вічності
каменя квітами

словами безслівними
тихше ніж тихо
квітами каменя
вічні діти

виспівують
вінки зі співучого
квіту дітей
каменя квіту

очі
знають коли крихіт
не
дерево слухає

навіки назавжди ці діти
народження тиші співають
німотну камінну
пісню

42

*love is more thicker than forget
more thinner than recall
more seldom than a wave is wet
more frequent than to fail*

*it is most mad and moonly
and less it shall unbe
than all the sea which only
is deeper than the sea*

*love is less always than to win
less never than alive
less bigger than the least begin
less littler than forgive*

*it is most sane and sunly
and more it cannot die
than all the sky which only
is higher than the sky*

42

воно здолає забуття
і пам'ять відозначить
нечасте поміж хвиль життя
та важче ніж невдача

воно в шаленості своїй
у вічній непокорі
таким глибоким морем є
що глибше аніж море

воно від меншого мале
й до більшого не більше
і від початку на ангстрем
й від вічності настільки ж

щонайдивніше між чудес
найперше й найостаннє
і навіть вище від небес
таке воно кохання

II

*neither could say
(it comes so slow
not since not why)
both didn't know*

*exeunt they
(not false not true
not you not i)
it comes so who*

II

хто б його знов
(прийшла вона
звідки й чому)
обом дивина

сходять зі сцени
(ні суть ні гра
ні в тебе ні в мене)
так хто вона

X

*a politician is an arse upon
which everyone has sat except a man*

X

політик це такий великий зад
на нього кожен дурень всістись рад

XIV

pity this busy monster, mununkind,
not. Progress is a comfortable disease:
you victim(death and life safely beyond)

plays with the bigness of his littleness
—electrons deify one razorblade
into a mountainrange;lenses extend

unwish through curving wherewhen till unwish
returns on its unself.

A world of made
is not a world of born—pity poor flesh

and trees,poor stars and stones,but never this
fine specimen of hypermagical

ultraomnipotence. We doctors know

a hopeless case if—listen:there's a hell
of a good universe next door;let's go

XIV

це заклопотане чудовисько жалю
нелюдського. Прогрес — зручна хвороба:
(життя і смерть зачаєні)у грі

тут жертва рясно міниться на прою
— скляних очей булькаті міхурі
п'ють електрон,що лезо уподобав;

отак небажане вертає на круги
несправжності.

Бо створене відступить
народженому — жаль цю плоть на згубу,

і скал,і зір,і цих дерев нагих;
гіпермагічна ультра-всемогутність

безжалъна. Якщо слухатись причини,
не стане ліків:
кажуть,поза цим
є пекло світу доброго;ходім

XXIV

(once like a spark)

*if strangers meet
life begins—
not poor not rich
(only aware)
kind neither
not cruel
(only complete)
i not not you
not possible;
only truthful
— truthfully, once
if strangers(who
deep our most are
selves)touch:
forever*

(and so to dark)

XXIV

(мить наче спалах)

чужинців стрінувши
життя почнеться —
ні шик ні злідні
(лиш усвідомлене)
ні зло ні
добре
(лише довершене)
я не не ти
невозможі;
лише правдиве
— праведно, колись
якщо чужинці (хто
в глибинах нас
самих) торкнутися:
назавжди

(і так стемніє)

XXIX

*let it go—the
smashed word broken
open vow or
the oath cracked length
wise—let it go it
was sworn to
go*

*let them go—the
truthful liars and
the false fair friends
and the boths and
neithers—you must let them go they
were born
to go*

*let all go—the
big small middling
tall bigger really
the biggest and all
things—let all go
dear
so comes love*

XXIX

нехай іде — цей
галасливий світ і так роздертий
розірви окови чи
мудрістю ламкою
забожися — нехай іде
заприсягнувсь
іти

нехай ідуть — ці
брехуни правдиві
облудно-чесні друзі
всі вони й
ніхто — ти мусиш хай ідуть
народжені
іти

хай всі підуть — оці
дрібні середні більші
високі вищі хай
найбільші хай усі
дощенту — хай ідуть
кохана

так прийде любов

XXXI

a-

float on some

?

i call twilight you

'll see

an in

-ch

of an if

&

who

is

the

)

more

dream than become

more

am than imagine

XXXI

б-

уй отут

?

я називаю сутінком тебе

уздриш

ув

-іль

цього якщо

i

хто

ц

е

)

більше

мрія ніж приходиш

більше

моє ніж фантазія

“ХАИРЕ”, 1950

10

or who and who)

*The distance is
more much than all
of timely space
(was and be will)
from beautiful*

obvious to

*Mere but one small
most of a rose
easily(while
will be goes was)
can travel this*

or i and you

Зі збірки “ХАИРЕ”, 1950

10

чи хто і хто)

Ця відстань значно
більша аніж усенний
своечасний простір
(був є і буде)
ніж прекрасна

ясність до

Простоти але єдина
мить понадтрянді
просто(доки стане
колишнім майбуття)
минутись може

чи ти і я

131

edvard estlin cummings
TULIPS & CHIMNEYS

24

*one day a nigger
caught in his hand
a little star no bigger
than not to understand*

*“i’ll never let you go
until you’ve made me white”
so she did and now
stars shine at night*

24

одного разу негр
впіймати вмить зумів
таку маленьку зірку
що й сам не зрозумів

“не щезнеш ти допоки
не стану білим я”
отак ночами й досі
горить його зоря

25

*pieces(in darker
than small is dirtiest
any city's least
street)of mirror*

*lying are each(why
do people say it's un
lucky to break one)
whole with sky*

25

шкалки(ця сутінь
світ омаліла
місто здрібніло
до вулиці)дзеркала

лежать(нешастям
вважати не треба
розвіїти дзеркало)
повні неба

39

*open his head,baby
& you'll find a heart in it
(cracked)*

*open that heart,mabel
& you'll find a bed in it
(fact)*

*open this bed,sibyl
& you'll find a tart in it
(wed)*

*open the tart,lady
& you'll find his mind in it
(dead)*

39

у голові його,дитино
знайдеш серце
(розтрощене)

у серці його,мейбл
знайдеш ліжко
(насправді)

у ліжку його,сібілло
знайдеш повіо
(заложниця)

а в повії цій,пані
знайдеш мисль його
(мертву)

137

елвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

50

*no time ago
or else a life
walking in the dark
i met christ*

*jesus)my heart
flopped over
and lay still
while he passed(as*

*close as i'm to you
yes closer
made of nothing
except loneliness*

50

невідь часу
ще як життя
в темряві нипало
стрів я христа

*icyusa)i серце
мое стрепенулось
і знов затихло
як він пройшов(так*

близько як ти
так близько наче
усе дрібниця
крім самоти

139

edward estlin cummings
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

95 POEMS, 1958

1

l(a

le

af

fa

ll

s)

one

l

iness

Зі збірки “95 ВІРШІВ”, 1958

1

i(o

си

па

єть

ся

се

житі

ε)

самеси

141

елвард естлін каммінгс
ТЮЛЯПАНИ Й ДИМАРІ

43

who(is?are)who

*(two faces at a dark
window)this father and his
child are watching snowflakes
(falling & falling & falling)*

eyes eyes

*looking(alw
ays)while
earth and sky grow
one with won*

der until(see

*the)with the
bigger much than biggest
(little is)now(dancing yes for)white
ly(joy!joy!joy)and whiteliest all*

wondering are silence is becom

*ing each
truebeautifully
more-than-thing*

EverychildfatheringOne

43

хто(це?ци)хто

*два обличчя в темному
вікні)батько і його
дитя стежать за снігопадом
(падає й падає й падає)*

очі очі

*стежать(зав
жди)як
земля із небом зростаються
йому ціка*

во доки(сте

*житъ)з
більшого за найбільше
(малий)нині(танець)біло
так(так!так!так)і чисто*

найцікавіше це тиша що па

*дає
направдукраса
по-над-все
(й падає й)*

КожнійдитинібатькоОдин

56

*home means that
when the certainly
roof leaks it
's our(home*

*means if any moon
or possibly
sun shines they are
our also my*

*darling)but should some im
probably
unworld crash
to 1*

*nonillion(& so)nothings
each(let's
kiss) means
home*

56

дім очевидно якщо
зазвичай
сунеться дах він
наш(дім

очевидно у
місячнім сяйві чи
сонячнім він так
само наш

кохана)та щось наростає
мабуть
несусвітній розлам
до 1

нульйона(відтак)нічого
більше(давай
поцілуємося)очевидно
дім

145

елвард естлін каммінгс
ТЮЛЫПАНЫ Й ДИМАРІ

57

*old age sticks
up Keep
Off
signs)&*

*youth yanks them
down(old
age
cries No*

*Tres)&(pas)
youth laugh
(sing
old age*

*scolds Forbid
den Stop
Must
n't Don't*

*&)youth goes
right on
gr
owing old*

57

старенька епоха ви
пручуеть
ся
піснями)а

ти їх не втри
муєш(старенька
епоха
ридає без

гріх)й(падіння)
а ти їм смієшся
(співає
старенька епоха

буркоче свої забо
бони спини
ся ти мусиш
ніколи Hi

коли)а ти маєш
право їй
за
боргувати

147

едвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

77

*i am a little church(no great cathedral)
far from the splendor and squalor of hurrying cities
—i do not worry if briefer days grow briefest,
i am not sorry when sun and rain make april*

*my life is the life of the reaper and the sower;
my prayers are prayers of earth's own clumsily striving
(finding and losing and laughing and crying)children
whose any sadness or joy is my grief or my gladness*

*around me surges a miracle of unceasing
birth and glory and death and resurrection:
over my sleeping self float flaming symbols
of hope, and i wake to a perfect patience of mountains*

*i am a little church(far from the frantic
world with its rapture and anguish)at peace with nature
—i do not worry if longer nights grow longest;
i am not sorry when silence becomes singing*

*winter by spring,i lift my diminutive spire to
merciful Him Whose only now is forever:
standing erect in the deathless truth of His presence
(welcoming humbly His light and proudly His darkness)*

149

елвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

77

*я малесенька церква(а не донебесний собор)
я подалі від близку й злиденності суєтих міст
—супокійне подовшання днів не доймає мене
жодним сумом, коли сонце й дощ виколисуть квітень*

*і життя моє наче життя сіяча і женця;
і молитви мої є такими ж незgrabно земними
як молитви дітей(сміх і плач забуття й здобуття)
їхня радість і їхня печаль є моїми водночас*

*довкруж мене бурлять і хлюпочуть невпинні дива
і народження й слава і смерть і рясне воскресіння:
понад снами моїми пливуть світлозорі надій,
прокидаюсь немов досконало-терпенна вершина*

*я малесенька церква(віддалена від ошалінь
цього світу екстазу і болю)з природою в мирі
—і бездонне тривання ночей не доймає мене
жодним сумом, коли тиша співом тягучим стається*

*упродовж зим чи весен малесеньким шпилем своїм
я тяжію до Нього, Хто тільки і зараз і завжди:
виструнчуєсь у безмежній правді Його присутності
(приймаючи покірно Його світло і гордо Його темінь)*

73 POEMS, 1963

5

*the first of all my dreams was of
a lover and his only love,
strolling slowly(mind in mind)
through some green mysterious land*

*until my second dream begins—
the sky is wild with leaves;which dance
and dancing swoop(and swooping whirl
over a frightened boy and girl)*

*but that mere fury soon became
silence:in huger always whom
two tiny selves sleep(doll by doll)
motionless under magical*

*foreverfully falling snow.
And then this dreamer wept:and so
she quickly dreamed a dream of spring
—how you and i are blossoming*

Зі збірки “73 ВІРШІ”, 1963

5

найперше сни мої були
коханцем, що його вели
чуття(замріяного)крізь
зелений містерійний ліс

аж тут вривався інший сон—
скажене небо; листя сонм
у танці дикому(довкруж
двох зляканіх невинних душ)

та скоро згас і цей порив:
у велетня лиш два малих
дитячих сни(як ляльки дві)
під вічним снігом ледь живі.

а потім тихо плакав сплюх:
ранкові сни де обидвох
їх розбруньковує весна
— так додивлялася вона

151

edvard estlin cummings
ТЮЛЬПАНИ Й ДИМАРІ

12

*Me up at does
out of the floor
quietly Stare
a poisoned mouse
still who alive
is asking What
have i done that
You wouldn't have*

12

*Надо мною
застигли меж поверхів
шкляні очі
отруеної миші
тихо як жива
Що питает
ти загубив тут
Не відаєш*

14

a great

*man
is
gone.*

Tall as the truth

*was who:and
wore his(mountains
understand*

how)life

*like a(now
with
one sweet sun*

in it,now with a

*million
flaming billion kinds
of nameless*

silence)sky;

14

вели

кий
і
де

Високий як суть

хто:його
одягнув(гори
розуміють

як)життя

як(тепер
із
є ди ним

солодким сонцем,із

мільйоном
полум'яних мільярдом
найменняток

тиша)небо;

155

едвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ І ДИМАРІ

36

*if in beginning twilight of winter will stand
(over a snowstopped silent world)one
spirit serenely truly himself;and
alone only as greatness is alone—
one(above nevermoving all nowhere)
goldenly whole,prodigiously alive
most mercifully glorying keen star
whom she-and-he-like ifs of am perceive
(but believe scarcely may)certainly while
mute each inch of their murdered planet grows
more and enormously more less:until
her-and-his nonexistence vanishes
with also earth's
—"dying" the ghost of you
whispers "is very pleasant" my ghost to*

36

*якщо тобі прийде на присмерку зими
(так як приходить сніг серед німого світу)
хтось супокійний дух,хтось привид неземний
у самоту немов у велич оповитий—
хтось золотисто весь(усюдисущий над
безмовністю)живий жахливо сильно дивно
як милосердя зір як гострота принад
хтось наче-він-вона подібний невловимо
(повірити чи ні)так безперечно ніби
німотно звідусіль росте планета мертвих
все більшає однак усе маліють глиби:
до наче-він-вона почезнути і стерти
разом з лицем землі
— і привид каже“вмреш”
“о як приемно”мій шепоче привид теж*

39

*white guardians of the universe of sleep
safely may by imperishable your
glory escorted through infinite countries be
my darling(open the very secret of hope
to her eyes,not any longer blinded with
a world;and let her heart's each whisper wear
all never guessed unknowable most joy)

faithfully blossoming beyond to breathe
suns of the night,bring this beautiful
wanderer home to a dream called time:and give
herself into the mercy of that star,
if out of climbing whom begins to spill
such golden blood as makes his moon alive

sing more will wonderfully birds than are*

39

*оберігати білий всесвіт сну
оберігати як нетлінну славу
що обійшла з тобою цілий світ
кохана(щастия таїну відкрити
її очам засліпленим світами;
і її серце в шепоти вгорнувшись
недовідому радість відгадало)

потойбіч подиху цвітуть нічні сонця
красу цю зачудований мандрівець
приніс домів, і сон назвав він часом
і її подарував як зоряну віддяку:
якщо із цих вершин він падати почне
його багряна кров із місяця живого
співати буде краще від птахів*

159

edward estlin cummings
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

49

*faithfully tinying at twilight voice
of deathless earth's innumerable doom:
againing(yes by microscopic yes)
acceptance of irrevocable time*

*particular pure truth of patience heard
above the everywhereing fact of fear;
and under any silence of each bird
who dares to not forsake a failing year*

*—now,before quite your whisper's whisper is
subtracted from my hope's own hope,receive
(undaunted guest of dark most downwardness
and marvellously self diminutive*

*whose universe a single leaf may be)
the more than thanks of always merest me*

49

вірність безжаліна предвічного голосу
з тліну безмірного крекче судьба:
знову(у кожнім найменшому волосі)
безповоротність часу проступа

чистою правдою лиш особливе
серця терпіння в огромі страху;
кожного птаха мовчання згірдливі
хто відтерпіти згодиться в гріху

— зараз,відтятий від щастя-над-щастя
шептом шепту твого,готовий
(в'язень безстрашний в мурованій пастиці
мініатюрний самотній чудовий

всесвіт увесь тут в листкові єдинім)
дякувати сам собі сам собі винен

161

edward estlin cummings
ТЮЛЯПНИ Й ДИМАРІ

52

*who are you, little i
(five or six years old)
peering from some high
window; at the gold
of november sunset
(and feeling: that if day
has to become night
this is a beautiful way)*

52

*чи то ти, чи то я
(літ чи п'ять чи то шість)
озираєш з вікна
сонця схилену віть
золотий листопад
(відчуваєш: цей день
стане ніччю от-от
хай же диво гряде)*

163

едвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

55

*i
never
guessed any
thing(even a
universe)might be
so not quite believab
ly smallest as perfect this
(almost invisible where of a there of a)here of a
rubythroat's home with its still
ness which really's herself
(and to think that she's
warming three worlds)
who's ama
zingly
Eye*

55

*я
ніколи
жодної речі
не вгадував(на
віть всесвіту)míг би
так не цілком можливо
найменший немов найкращий
(майже невидимий де єси там єси)тут єси
кармінного горла дому найти
хішого який дійсно його
(як і думка що три сві
ти випереджує)
хто всеви
дяще
Око*

165

елвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

62

*now does our world descend
the path to nothingness
(cruel now cancels kind;
friends turn to enemies)
therefore lament, my dream
and don a doer's doom*

*create is now contrive;
imagined, merely know
(freedom: what makes a slave)
therefore, my life, lie down
and more by most endure
all that you never were*

*hide, poor dishonoured mind
who thought yourself so wise;
and much could understand
concerning no and yes:
if they've become the same
it's time you unbekame*

*where climbing was and bright
is darkness and to fall
(now wrong's the only right
since brave are cowards all)
therefore despair, my heart
and die into the dirt*

*but from this endless end
of briefer each our bliss—
where seeing eyes go blind
(where lips forgot to kiss)
where everything's nothing
—arise, my soul; and sing*

62

котиться в нікуди
нині жорстокий світ
(друзі як вороги;
мов перевівся рід)
от і уся судьба
плакати на гробах

творчість пропаща гра
(воля: рабом живи)
що уявив що знов,
все у єдиний вир;
нібито і не жив
тільки терпів терпів

мислі бідар гіркий:
думати тяжко вмів
але про так і ні
тільки одне зрозумів:
зігреться між ними віть
і нас не стане умить

де світле життя було,
падіння до темних ям
(коли боягуз герой
помилка є життям)
відчай нас поглина
вмерти серед лайна

але рятунок один
із цього кінця ознак—
де сліпо(і губи де
забули цілунку смак)
де стало нічим усе
—з'явись і співай душе

72

*wild(at our first)beasts uttered human words
—our second coming made stones sing like birds—
but o the starhushed silence which our third's*

169

елвард естлін каммінгс
ТЮЛІПАНИ Й ДИМАРІ

72

звірям(першого разу)ми людську мову принесли
— другого разу каміння співало як птиці чудесні—
але зоряна пустка настала таке наше трете пришестя

Про перекладачів

Іван Андрусяк народився 1968 р. в селі Вербовець на Гуцульщині. Здобув вищу філологічну та управлінську освіти, стажувався в The University of North London. Автор поетичних збірок “Депресивний синдром” (1992), “Отруєння голосом” (1996), “Шарга” (1999), “Повернення в Галапагос” (2001), “Сад перелітний” (2001), “Дерева і води” (2002); книжки літературної критики “Літпроцесія” (2002). Переклав із польської збірку вибраних віршів Анджея Бурси “Усмішка горлом” (1999). Вірші та проза Івана Андрусяка перекладалися англійською, німецькою, польською та вірменською мовами. Лавреат конкурсу видавництва “Смолоскип”, літературних премій “Благовіст” та ім. Бориса Нечерди. Член Координаційної ради Асоціації українських письменників. Живе в Києві, працює журналістом.

Катерина Борисенко народилася 1977 р. в Харкові. Закінчила Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди за спеціальністю “українська мова та література, англійська мова”. Навчається в аспірантурі цього ж університету, досліджує українську поезію та прозу доби бароко. Авторка низки статей про літературу XVI – XVIII ст. та сучасний літпроцес. Член літературної формaciї “Zacharpolis MM”. Оригінальні вірші публікувала в часописах “Слобожанщина” та “Четвер”. Робота над книжкою *едварда естліна каммінгса “Тюльпани й димарі”* є перекладацьким дебютом Катерини Борисенко. Живе в Києві, займається науковою роботою.

Тексти, позначені у змісті зірочкою, переклав Іван Андрусяк.
Всі інші тексти переклали разом Іван Андрусяк і
Катерина Борисенко

Contents

"TULIPS & CHIMNEYS", 1922

AMORES*

I your little voice	14
II in the rain-	16
III there is a	18
IV consider O	20
V as is the sea marvelous	22
VI into the smiting	24
VII if i believe	26
VIII the glory is fallen out of	30
IX i like	34
X after five	36
XI O Distinct	38

IMPRESSIONS*

I Lady of Silence	42
II the sky a silver	44
III writhe and	46
IV the hills	48
V stinging	50
VI the	52
VII i was considering how	54
VIII between green	56
IX the hours rise up putting off stars and it is	58
X i will wade out	60

"& [END]", 1925

N &:SEVEN POEMS*

I i will be	62
II i'll tell you a dream	64
III Spring is like a perhaps hand	66
IV Who	68
VII who knows if the moon's	70

Зміст

Зі збірки "ТЮЛЬПАНИ Й ДИМАРІ", 1922

AMORES*

I твій малесенький голос	15
II В темнавім	17
III п'ятá	19
IV істиннO	21
V як дивовижне море	23
VI всередині зрушення	25
VII якщо я вірю	27
VIII слава це останній	31
IX мені подобається	35
X після п'ятого разу	37
XI О Неповторна	39

IMPRESSIONS*

I Леді Мовчання	43
II небо срібним	45
III корчі	47
IV горби	49
V жалить	51
VI не	55
VII я споглядав як	55
VIII поміж зелених	57
IX пора прокидатися знімати із себе зорі уже	59
X переходитиму вбрід	61

Зі збірки "& [END]", 1925

З ЦИКЛУ "N i:CIM ВІРШІВ"*

I іти му	63
II скажу тобі сон	65
III Весна за вікном	67
IV Хто	69
VII а якщо це насправді не місяць	71

“IS 5”, 1926

FIVE

I after all white horses are in bed	72
II touching you i say(it being Spring)	74
III along the brittle treacherous bright streets	76
IV our touching hearts slenderly comprehend	78
V if i have made,my lady,intricate	80

“W” [“ViVa”], 1931

XXIX in a middle of a room	82
XLVIII come a little further—why be afraid—	84
LVIII is there a flower(whom)	86
LXVII put off your faces,Death:for day is over	88
LXX here is the ocean,this is moonlight:say	90

“NO THANKS”, 1935

7 sonnet entitled how to run the world)	92
10 little man*	94
30 kumrads die because they're told)	96
43 theys sO alive*	98
54 Jehovah buried,Satan dead,	100
58 love is a place*	102

NEW POEMS

[from COLLECTED POEMS], 1938

22 you shall above all things be glad and young*	104
--	-----

50 POEMS, 1940

3 If you can't eat you got to*	106
16)when what hugs stopping earth than silent is	108
19 there is a here and	110
30 the silently little blue elephant shyly(he was terri	112
37 these children singing in stone a	114

Зі збірки “IS 5”, 1926

Цикл “П'ЯТЬ”

I потому білі коні сплять	73
II (весна і ніч довкола)доторкнусь	75
III тендітними,зрадливими,святочними	77
IV ця моторошна гра передчуттів	79
V коли в недосконалості й олжі	81

Зі збірки “W” [“ViVa”], 1931

XXIX посеред кімнати	83
XLVIII ходім трохи далі—чого нам боятись—	85
LVIII чи квітку утішить	87
LXVII сховайся,Смерте:день уже минув	89
LXX і сонне море,їй місяць золотий:	91

Зі збірки “NO THANKS”, 1935

7 і цей сонет як перекотисвіт)	93
10 маленька людино*	95
30 таваріщі вмирають бо наказ)	97
43 так вОни жив*i	99
54 Єгова втік,а Сатана помер.	101
58 любов це місце*	103

Із “НОВИХ ВІРШІВ”

[книжки “ЗІБРАННЯ ВІРШІВ”], 1938

22 ти можеш бути всім,i навіть над усім*	105
--	-----

Зі збірки “50 ВІРШІВ”, 1940

3 Якщо нічого їсти тоді*	107
16)коли в міцних обіймах тисне землю	109
19 саме тут	111
30 полохливий голубий слон(.....	113
37 діти виспівують в камені	115

42 love is more thicker than forget 116

1x1 [One Times One], 1944

II neither could say	118
X A politician is an arse upon*	120
XIV pity this monster,mununkind,	122
XXIV (once like a spark)	124
XXIX let it go—the	126
XXXI a-.....	128

"XAIPE", 1950

10 or who and who)	130
24 one day a nigger*	132
25 pieces(in darker	134
39 open his head,baby*	136
50 no time ago	138

95 POEMS, 1958

1 1 (a*	140
43 who(is?are)who	142
56 home means that	144
57 old age sticks	146
77 i am a little church(no great cathedral)	148

73 POEMS, 1963*

5 the first of all my dreams was of	150
12 Me up at does	152
14 a great	154
36 if in beginning twilight of winter will stand	156
39 white guardians of the universe of sleep	158
49 faithfully tinying at twilight voice	160
52 who are you,little i	162
55 i	164
62 now does our world descend	166
72 wild(at our first)beasts uttered human words	168

42 воно здолає забуття 117

Зі збірки "1x1 [One Times One]", 1944

II хто б його знав	119
X політик це такий великий зад*	121
XIV це заклопотане чудовисько жалю	123
XXIV (мить наче спалах)	125
XXIX нехай іде—цей	127
XXXI б-.....	129

Зі збірки "XAIPE", 1950

10 чи хто і хто)	131
24 одного разу негр*	133
25 шкалки(ця сутінь	135
39 у голові його,дитино*	137
50 невідь часу	139

Зі збірки "95 ВІРШІВ", 1958

1 i(o*	141
43 хто(це?ци)хто	143
56 дім очевидно якщо	145
57 старенка епоха ви	147
77 я малесенька церква(а не донебесний собор)	149

Зі збірки "73 ВІРШІ", 1963*

5 найперше сни мої були	151
12 Надо мною	153
14 вели	155
36 якщо тобі прийде на присмерку зими	157
39 оберігати білій всесвіт сну	159
49 вірність безжалъна предвічного голосу	161
52 чи то ти,чи то я	163
55 я	165
62 котиться в нікуди	167
72 звірям(першого разу)ми людську мову	169

Літературно-художнє видання
Бібліотека альманаху «Кальміос»
Серія: Universe
Випуск 1

едвард естлін каммінгс
ТЮЛЬПАНИ
Й ДИМАРІ
вибрані вірші

Підготовка до друку –
Олег Соловей
Верстка –
Веніамін Білявський

Підписано до друку 01.10.2002. Формат 60x84 $\frac{1}{16}$.
Друк лазерний. Гарнітура Kudriashov.

Видавництво “Норд-Прес”
Тел.: (0622) 99-17-76
E-mail: belavski@ukr.net

К 67

каммінгс е.е. Тюльпани й димарі: Вибрани вірші /
Переклад – І.Андрусяк, К.Борисенко. / Бібліотека
альманаху “Кальміос”. – Донецьк: Норд-Прес,
2003. – 180 с.

Вірші *едварда естліна каммінгса* книжкою
виходять уперше не лише в Україні, а й на
всьому “пострадянському просторі”.

ББК 84.7(США)

ISBN 966-8085-18-3